

A LIPCSEI GRAFIKAI MESTER- ISKOLA ISMERTETÉSE

IRTA: PÁPAI LÁSZLÓ

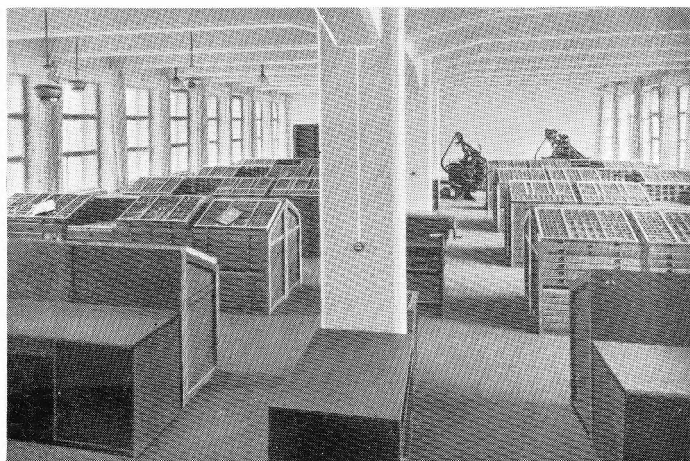
 Németország már a könyvnyomtatás felfedezése óta legjelentősebb tényezője Gutenberg művészetének. Hogy ezt a hegemoniáját továbbra is fenntartsa, Leipzigben és Münchenben két mesteriskolát építtetett. Utóbbi inkább az elméleti és a rajzművészeti részben válik ki, míg az első a gyakorlati tényezők helyes és megfelelő elsajátítására helyezi a fősúlyt. Nekem, mint a leipzig Mesteriskola most végzett növendékének jutott a kellemes megtiszteltetés, hogy egy kis cikkben beszámoljak e nagyszerű szakiskoláról. Igyekezni fogok, – amennyire módomban van, – ennek megfelelni és ezúton mondok köszönetet Prof. Krügernek, aki az iskoláról képeket bocsájtott rendelkezésemre és oda-hatott, hogy néhány mellékletet a növendékek munkáiból közlésre kaphattunk.

Néhány adattal kezdem az iskolaépületre vonatkozólag, hogy mindenki fogalmat alkothasson magának erről a legmodernebb stílusban épült és minden kényelemmel ellátott iskoláról. Otto Droge építészmérnök tervei szerint készült és berendezés nélkül 2 millió RM.-ba került. Anyaga terméskő, részben márvánnyal és porphirból, háromemeletes a tantermek részére, ötemeletes óratoronnyal. Gyakorlati műhelyei rendkívül jól felszereltek, van saját tömöntödéje, fotomechanikai műterme, galvanoplasztikája, vetítőterme, litografiája, az óriási szedőterem, 2 gépterem és szedőgéphelyiségen kívül. Az előadótermeket a legmodernebb csőgarnitúrával és légfűtéssel szerelték fel s hogy a növendékeknek szünetben pihenőjük zavartalan legyen: a könyvtári olvasóterem áll rendelkezésükre. Ott tartja ülését a diákegyelet, melynek közbenjárására sokszor enyhülnek a szabályok.

<i>Óra</i>	<i>Tárgy</i>
8– $\frac{1}{2}$ 12	Szedés vagy nyomás; esetleg szedéselméleti kalkulációk, izlésképző előadások szaktanár vagy növendéktől, vetített képekkel; a többiek kritikai megjegyzéseivel. $\frac{1}{2}$ óra szünet is van (10– $\frac{1}{2}$ 11).
$\frac{1}{2}$ 12–1	Gyakorlati praktikum. Esetleg egész délelőtt szedőgép vagy galvanoplasztika, tömöntöde, beosztás szerint.
$\frac{1}{2}$ 3–4	Kalkulatio vagy szedés, esetleg 5-ig információs-kurzus az Akadémián, vagy pedig rajz, beosztás szerint.
$\frac{1}{2}$ 6–7	Esti elméleti előadások.
néha $\frac{1}{2}$ 9–10	A Buchgewerbeausban ülésező „Typographische Gesellschaft” előadásai.

A tananyag két alapvető része a gyakorlati és elméleti munka. Az elsónél a fősúlyt a szedés és nyomás képezik; mint melléktantárgyak a szedőgép (Lino,- Inter,- Mono-type és Typograph), tömöntöde, galvanoplasztika, körforgó nyomás stb. szerepelnek, – melyekben a növendék gyakorlatilag is dolgozhatik ugyan, – de ezek mégis csak instruktíószerűek. A Mesteriskolának ugyanis nem célja pl. valakit mintaszerű szedőgépszakértővé kiképezni, sőt még a mestervizsgára sem direkt előkészíteni, hanem a nyomdászatban mesterré képezni. Igen szerencsés kiegészítője tehát a fentemlített tárgyaknak az u. n. információs kurzus az Akadémián, amellyel az iskola közeli vonatkozásban áll, már csak azért is, mert ott a vezető tanár Prof. Blecher, a Mesteriskola igazgatója is. Ezen kurzus anyaga a mély-, offsetnyomás és a klisékészítés gyakorlati bemutatása és elméleti letárgyalása; itt a növendék azonban nem gyakorolhat.

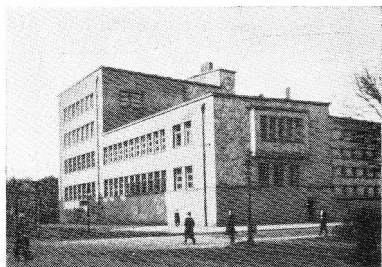
A tananyag másik fontos része az u. n. „Wirtschaftliches Praktikum“ (gyakorlati-, gazdasági praktikum) Itt a leglényegesebb tárgyak a könyvelés és kalkuláció, emellett még szakjogi és szervezési kérdésekkel is foglalkozik a tanrendbeosztás, – de felöleli ezeken kívül az üzlet- és szakosztályvezetés lényeges eseteit is. A gyakorlati tárgyak modern felfogásának megfelelően az elméleteket is ilyen beosztás alapján adják elő szakemberek. Ennek hatása különösen a könyvelésnél, az üzleti haszon elszámolásánál (Betriebsverrechnung) és bérkiszámításnál (Gestehungskostenpreisvermittlung) nagyjelentőségű. Az elméleti anyag és ismeretek kibővítésére szolgálnak az esti előadások. Itt naponta változik, ahogy a növendékek mondják „a műsor“, mert az igazgatóság szemelőtt tartja, hogy az érdeklődés ne lankadjon s így állandóan hozzáértő szakemberek előadásait élvezhetik a növendékek. Természetesen vannak hosszabb tartamú előadások, – de ezek is csak legfeljebb hetenként 2 estét vesznek igénybe – s így egy szemeszteren keresztül is elhúzódnak. Ily előadássorozatok pl.: fontosabb tudnivalók a papirosról, német munkajog, (Arbeitsrecht), balesetbiztosítások, a nyomdafestékről, modern reklámtan, kereskedelmi jog, egészségvédelem. Kétszer hetenként szerepel művészi és typografiai rajz a tanrenden, melyet R. Engelhardt és A. Schneider adnak elő. Előbbi a leipzig-i „Typographische Gesellschaft“ elnöke és elismert szakember a gyakorlati szinten terén; utóbbi a reklám és a modern reklámelméletnek nagy ismerője. A rajztervezeteknél a kivitel helyett a reklámötletet részesíti előnyben, míg Prof. Engelhardt a művészi kivitelre helyezi a fősúlyt. Általában a „Meisterschule“-ban az az elv uralkodik, hogy a tanárok ugyanazt a tárgyat más-más szempontból adják elő és világítják meg, hogy ezáltal is a növendékek a nekik legjobban megfelelő irányban bővíthessék szakismerteiket. Az igazgató Prof. Blecher és az üzleti rész felelős igazgatója: Prof. Krüger a gyakorlati tantárgyakat

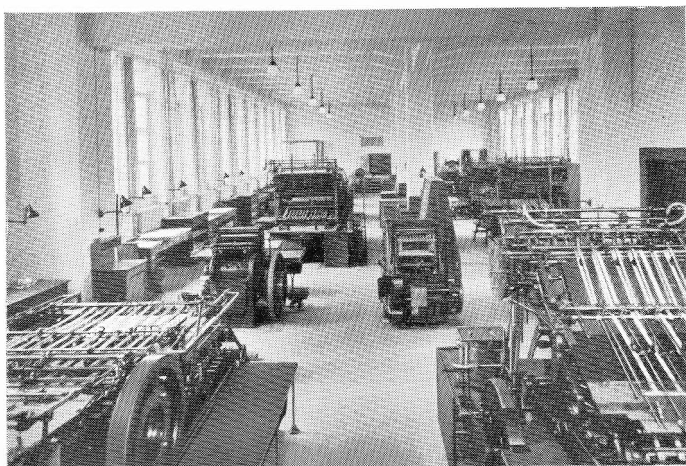
Az iskola nagy szedőterme az I. emeleten

(gazdasági praktikumot) adják elő a II. szemeszter növendékeinek (az elsőben ugyanis ehelyett szedés, illetőleg nyomás és rajz szerepel). Itt is mindkettő ugyanazt a tárgyat magyarázza, természetesen más-más megvilágításban. Így pl. Prof. Blecher az üzleti szervezést és könyvelést a nagyüzemekre vonatkozóan és Prof. Krüger a modern könyvitelt, önköltségiár kiszámítást és szakjogot adja elő, elsősorban a kisebb és középüzemekre való tekintettel.

A szedést Németország egyik leghíresebb mesterszedője: Heinrich Grote tanítja, – illetőleg a tervezett vázlatot ő bírálja s ízlése mindig megtalálja az arany középutat a túlzottan modern és a régies szedésstílus között. Nyomásban vezető Wilhelm Unterbeck, szakmánk elismert mestere Leipcigben. Az iskola minden

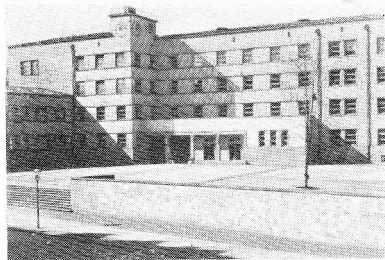
A Meisterschule dél felől nézve

Az iskola nagy gépterme a földszinten

erejével arra törekszik, hogy tanerőiben a legjobbakat nyújtsa, – így pl. a Monotype szedőgéphez direkt Berlinből kéri ki a vezetőt az egyes délélőttökre. Természetesen, aki óhajtja, az az ólom-, linoleum- és Mäserlemezvágásban is kiképezheti magát s kívánságára egyes tárgyakkal fokozottan foglalkozhat, ha azokra akarja fektetni a főszűlyt.

Az egyes szemeszterek végén megfelelő számú jelentkező esetén vizgát is, tartanak – ez az u. n. „Leistungsprüfung“. Azért írom megfelelő számú jelentkező, mert rendszerint nem sokan vállalkoznak ennek a nehéz vizsgának alávetni magukat, – amely csak legalábbkét szemeszter után lehetséges. A vizsga bizottság előtt történik, mégpedig a külföldiekre való tekintet nélkül írásban (az elméleti tárgyakból) és gyakorlatilag a

A Meisterschule kelet felől nézve

szedés, illetőleg nyomásból. Ötelméleti tárgy: kalkuláció, könyvelés, önköltségiár kiszámítás, német munka- és kereskedelmi jog, valamint informatórikus tárgyak (offset és mélynyomás) szerepelnek a vizsgán, azonkívül szedés vagy nyomás, amelyben egy mestermunkát kell benyújtani és megadott követelményeknek megfelelő képzettséget kell kimutatni ott a helyszínen a szedésben.

A beadott dolgozatokat a bizottság átnézi és osztályozza, amely után megkapja a növendék a „Leistungszeugnis“-t.

Nem mulaszthatom el az alkalmat, hogy néhány szóval ne említsem az iskola diákegyletét, melynek általában mindenki tagja volt. Ez az egyesület, mely maga rendezte az éveleji és évvégi ünnepélyeket s közelebb hozta a különben kissé hűvös és tartózkodó német fiúkat egymáshoz és a külföldiekhez is, nagy munkát végzett idén is, mert a márciusban eltávozottak tiszteletére rendezett ünnepélye társadalmi esemény volt Leipzigben. Ezen az Abgangsfeier-en felelevenítették az ősrégi nyomdász-szokást: a felszabadult tanoncok ünnepélyes felavatását Gutenberg művészetébe, az u. n. „Gautscholást“. S minthogy többen tettek akkoriban segédvizsgát, a jelenlévők nagy szórakozására azokat mind ruhástól vízbe dobták. Ezen ünnepies ceremóniáról egy emlékiratot kaptak s így nem fogták fel tragikusan az esetet.

Az iskola rövid fennállása ellenére is nagy hírnek örvend, amit legjobban bizonyít, azon tény hogy növendékei között amerikaiak, svédek, svájciak, lengyelek, magyarok, hollandok, franciák, spanyolok, esztek és csehek vannak a németeken kívül. Mindenesetre az iskola méltányolja a külföldiek esetleg hiányos német nyelvismeretét és szedésnél mindenki saját anyanyelvén tervezheti a prospektusokat, levélfejeket, hirdetések stb. A Mesteriskola rohamos fejlődése a jövőben bizonyára még nagyobb hatással lesz Gutenberg művészetére és ennek megvalósulásáért áll az aula homlokzatán a nyomdászüdvözlés: „Gott Grüss die Kunst!“